

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Юрій БІДЗІЛЯ
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗМК

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень ЗМК**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми «**Журналістика**».

Розробник: *Шебештян Ярослава Михайлівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 12 від 27 червня 2024 року

Завідувач кафедри _____ Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	перший	перший
	Лекції:	
	20	10
	Практичні (семінарські):	
	40	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: комбінована	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» є засвоєння інформації про засади гносеології, опанування основних теоретичних і практичних аспектів наукової діяльності як обов'язкової складової університетської освіти (вивчення принципів, методів наукових розвідок; з'ясування особливостей різних форм досліджень і вимог щодо їх оформлення; ознайомлення з визначальними рисами академічного мовлення й елементами етикету), глибоке розуміння студентами специфіки наукової роботи, формування наукової компетенції журналіста як теоретика і практика.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних наук.

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 08. Здатність використовувати різні методи пошуку, оброблення та аналізу різноманітної інформації, будувати та розвивати логічні аргументи з чітким формулюванням висновків щодо них.

СК10. Здатність осмислювати, аналізувати інформаційно-комунікаційні, суспільні процеси, виробляти та коригувати стратегію, план дій з огляду на зміну ситуації.

СК 12. Здатність виконувати дослідження різного типу (фундаментальні, прикладні), аналізувати та враховувати їхні результати у професійній діяльності.

СК14. Здатність критично оцінювати свій та чужий інформаційний продукт, інформаційну діяльність загалом.

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» надає студентам додаткові переваги й можливості щодо ефективного застосування засад гносеології не тільки у науковій роботі різного рівня складності, а й під час професійної інформаційно-аналітичної діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень у ЗМК» є базові знання, набуті першокурсниками у загальноосвітній середній школі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Основи наукових досліджень ЗМК» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.	ПР 01
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР 03
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР 04

Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.	ПР 08
Оволодіти комплексом професійних знань і навичок, необхідним для продовження навчання в магістратурі та здійснення наукової роботи.	ПР 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність науково пояснювати, оцінювати інформаційний продукт на основі здобутих з теорії пізнання, засад університетської наукової роботи знань.	ПР 03
Уміння ефективно застосовувати гносеологічний апарат для розуміння, пояснення, розробки виробничих дій.	ПР 01
Уміння виконувати пошук даних із різних джерел, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для власної наукової роботи та професійної діяльності.	ПР 04
Вироблення фахових навичок цілеспрямовано (у зв'язку з проблемою, метою, завданнями тощо) виокремлювати у медіапросторі потрібні факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, застосовувати адекватні способи та виявляти потрібні джерела знань.	ПР 08
Оволодіти комплексом знань і навичок засад наукової роботи, необхідним для продовження навчання, здійснення наукової роботи різного рівня (зокрема, магістерського).	ПР 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» є: поточний контроль на лабораторних заняттях, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної й індивідуальної роботи (як-от: реферат, наукове повідомлення); підсумковий контроль здійснюється у формі модульної роботи та заліку.

У процесі викладання дисципліни застосовуються такі загальноприйняті методи діагностики, контролю й самоконтролю: усне опитування, індивідуальні й групові бесіди / колоквіуми, письмові роботи (аналіз, реферування, наукове повідомлення); як джерело одержання знань, формування навичок і вмій - лекція, аналіз емпіричного матеріалу з ЗМК. За дієвістю підходів превалюють методи, що традиційно забезпечують опанування навчального предмета, стимулюють і мотивують навчально-наукову діяльність: словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні, навчальні дискусії, проблемні ситуації, творчі завдання, пошук тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань до відповідних тем, підготовка наукових повідомлень, захист рефератів.

Форма модульного контролю: письмова робота і бесіда / колоквіум.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік. Підсумкова оцінка може бути виставлена за результатами поточного оцінювання – за сумою балів, набраних здобувачем на лабораторних заняттях і під час модульної контрольної роботи. Сума балів за всі види робіт визначається в межах 100 балів. Оцінювання здобувачів вищої освіти також передбачає врахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті» (URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>). Сума балів за всі види робіт обраховується у межах 100 балів як середнє арифметичне.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
10	10	10	10	5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість денна/заочна	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	16/5	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-
Презентація	-	-

Наукове повідомлення / реферат	2	20
Тези / стаття	-	-
Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається із двох компонентів: письмової аудиторної роботи (теоретичні питання, що зорієнтовані на вияв рівня опанування студентом наукового матеріалу, здатність критично мислити, самостійно задіювати теоретичні положення, стрижневі поняття, терміни в різних контекстах, ілюструвати свої судження актуальним прикладами з медіа) та бесіди / колоквиуму (інтерпретація фактів сучасної медіатворчості, що здійснюється в контексті основних наукових положень, понять галузі / дисципліни). Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу становить 40 балів.

Розподіл балів здійснюється за такими параметрами: студент продемонстрував відмінну орієнтацію у теорії, дав правильні відповіді на питання, зробив оригінальні висновки, при виконанні практичного завдання продемонстрував системні знання та здатність критично мислити, науково оцінювати факти – 35 - 40 балів («відмінно»); студент в основному розкрив теоретичні питання, задіяв адекватні узагальнення, у цілому добре оперує терміноодинацями, уміє за їх допомогою інтерпретувати оригінальний емпіричний матеріал, однак при цьому припускається деяких неточностей, несуттєвих помилок – 25-34 балів («добре»); студент не повністю розкрив теоретичні питання, хоча вказав найбільш суттєве, належно не володіє необхідними термінами, основними поняттями; через недостатнє розуміння програмного матеріалу припустився багатьох помилок – 10-24 балів («задовільно»); студент не розкрив теоретичних питань, не має системних знань, не зміг інтерпретувати за допомогою відповідних наукових понять емпіричний матеріал – 0-10 балів («незадовільно»).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку та дає можливість визначити рівень засвоєння студентами теоретичних знань, практичних умінь і навичок. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить 100 балів. Підсумок формується як середнє арифметичне з оцінок за всі передбачені програмою роботи. За результатами контролю знань студентів, можливе виставлення оцінки (без підсумкового заліку) – «зараховано» і «не зараховано». Студент має право підвищити оцінку, складаючи залік.

«Зараховано» (90-100 балів, А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

«Зараховано» (82 - 89 балів, В), виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

«Зараховано» (74 – 81, C), виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

«Зараховано» (64 – 73, D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

«Зараховано» (60 – 63, E) виставляється, коли студент не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

«Не зараховано» (35 – 59, FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

«Не зараховано» (0 – 34, F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи залік.

Шкала оцінювання:

«відмінно» – А (90-100); «добре» – В (82-89), С (74-81); «задовільно» – D (64-73), E (60-63) – «зараховано»; «незадовільно» – FX (35-59), F (0-34) – «не зараховано».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень.

Тема 2. Зміст / сенс наукових досліджень.

Тема 3. Логіка та методологія наукового пізнання.

Тема 4. Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень.

Тема 5. Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.

Тема 6. Підготовка тексту студентської наукової роботи.

Тема 7. Захист результатів наукового дослідження.

Тема 8. Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Форма навчання:	
	усього	у тому числі

	денна/ заочна	лекії денна/ заочна	практичні денна / заочна	лабораторні денна / заочна	індивідуальна робота денна / заочна	самостійн а робота денна / заочна
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень.	16 / 17	2 / 1	4 /			10 / 16
Тема 2. Зміст / сенс наукових досліджень.	16 / 18	2 / 2	4 / 1			10 / 15
Тема 3. Логіка та методологія наукового пізнання.	20 / 17	4 / 1	6 /			10 / 16
Тема 4. Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень.	18 / 17	2 /	6 / 2			10 / 15
Тема 5. Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.	15 / 14	4 / 2	6 / 2			5 / 10
Тема 6. Підготовка тексту студентської наукової роботи.	13 / 12	2 / 1	6 / 1			5 / 10
Тема 7. Захист результатів	11 / 12	2 / 2	4 /			5 / 10

наукового дослідження.						
Тема 8. Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.	11 / 13	2 / 1	4 / 2			5 / 10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	120	20 / 10	40 / 8			60 / 102
Разом за семестр	120	20 / 10	40 / 8			60 / 102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень.	4	
2	Зміст / сенс наукових досліджень.	4	1
3	Логіка та методологія наукового пізнання.	6	
4	Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень.	6	2
5	Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.	6	2
6	Підготовка тексту студентської наукової роботи.	6	1
7	Захист результатів наукового дослідження.	4	2
8	Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.	4	

Разом	40	8
--------------	----	---

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювати питання: загальнонаукові методи та їх зв'язок із результатами та цілями пізнання; лінгвістичні (дискурс-, контент-, пропагандистський аналіз тощо), соціологічні та ін. спеціальні методи у журналістикознавчих дослідженнях; особливості застосування методів сучасної гносеології у професійній діяльності медійника. Підготувати конспект.	10	13
2	Схарактеризувати основні жанри наукового мовлення (повідомлення, доповідь, стаття, дисертація, монографія тощо); принципи та правила підготовки наукових текстів для усного й письмового оприлюднення. Підготувати конспект.	7	15
3	З'ясувати різновиди компресії наукового мовлення (анотація, тези та ін.); лінгвально-змістові особливості конструювання стислого наукового тексту. Підготувати конспект.	10	12
4	Визначити основні риси таких аспектів ОНД: наукові заходи, спрямовані на оприлюднення й апробацію результатів розвідок (семінар, конференція та ін.); засади підготовки до участі в академічних зібраннях; наукова дискусія. Підготувати конспект.	7	15
5	З'ясувати питання: своєрідність наукового стилю як одного із функціональних різновидів сучасної української літературної мови; наукове популярне мовлення як актуальна форма сучасної медіапрактики. Підготувати конспект.	7	11
6	Схарактеризувати комунікативні якості культури наукової мови (змістовність, правильність, логічність, точність, ясність тощо); логічність як ознаку професійного медіамовлення. Підготувати конспект.	6	12
7	Термінологічна компетенція медіафахівця - обов'язкова складова його професійної компетенції. Специфіка застосування загальнонаукових і спеціальних галузевих терміноодиниць у медіаторах різної проблематики. Підготувати конспект.	5	12

8	Опрацювати засади наукового спілкувального етикету та рідномовні обов'язки науковця і журналіста за працею І. Огієнка «Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства»). Підготувати конспект.	8	12
	Разом	60	102

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи магістра / авт. кол.: Ю. М. Бідзіля, Є. О. Соломін, Г. В. Шаповалова, В. В. Шаркань, Я. М. Шебештян. Ужгород, 2021, 64 с.
2. Шаповалова Г., Шебештян Я. Лінгвістичний аналіз тексту у вивченні дисциплін медіалінгвістичного циклу. Ужгород, 2024.
3. Шаповалова Г., Шебештян Я. Студентські наукові студії: соціокомунікаційний і медіалінгвістичний виміри. Ужгород, 2024.
4. Шебештян Я., Шаповалова Г. Медіатекст: природа, компоненти, стилістика. Ужгород, 2024.
5. Шебештян Я.М. Основи наукових досліджень ЗМК: навчально-методичні матеріали. Ужгород, 2024.

Допоміжна література

1. Ідея Університету : Антологія / Упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М. Зубрицька. Львів : Літопис, 2002. 304 с.
2. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с.
3. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства / Проф., д-р Іван Огієнко; [факс. вид.]. К.: АТ «Обереги», 1994. 72 с. (Б-ка АТ «Обереги»).
4. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб.. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
5. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. К.: Академвидав. 2007, 592 с. (Альма-матер).
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 291 с. (Вища освіта ХХІ століття).

7. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. К.: Преса України, 2008. 144 с.
8. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с. (Серія «Альма-матер»).
9. Шаповалова Г. В., Шебештян Я. М. Гостримо перо. Основи журналістикознавчих розвідок. Ужгород: Карпати, 2012. 168 с.
10. Шебештян Я., Шаповалова Г. Науково-дослідницька та педагогічна практика студента вищої школи: зміст, засади, вимоги. Ужгород: Гражда, 2015. 132 с.
11. Шебештян Я. М. Засади наукової роботи. Ужгород: Гражда, 2015. 56 с.
12. Філософія: навчальний посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. К.: Вікар. 2006. 534 с.

Інформаційні ресурси в мережі інтернет

1. Детектор медіа. Всі матеріали розділу «Медіадослідження». URL: <https://ms.detector.media/category/mediadoslidzhennya/>
2. Медіадослідження / Інститут розвитку регіональної преси. URL: <https://irrp.org.ua/tag/mediadoslidzhennya/>
3. Методологія медіадосліджень. URL: <https://medialiteracy.zp.ua/mietodologhiia-miediadoslidzhien/>

Сайт бібліотеки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>

Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>

Електронна бібліотека відділення журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: <http://www.mediazakarp.at.ua>

Сайт бібліотеки БДПУ: <http://bdpu.org/Library>

Загальний сайт Національної бібліотеки ім. В.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>

Сайт бібліотеки ім. Д.І.Чижевського: <http://library.kr.ua/>

Бібліотека зарубіжної літератури: http://www.booksbooksbooks.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=82&Itemid=213

Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаніка: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

Платформа Prometheus: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2020/02/images.png>

Мультимедійний посібник МедіаДрайвер <http://mediadriver.online/book/>

